

Beleidsvoorstel 9C: Begeleiding bij zoektochten naar herkomst en identiteit- Kosten

Datum: 18/11/2022

Auteur: Werkgroep zorg en begeleiding

Onderwerp: **Beleidsvoorstel 9C: Begeleiding bij zoektochten naar herkomst en identiteit - Kosten**

1. Inleiding

Veel adoptieouders nemen hun verantwoordelijkheid wat betreft de (financiële) ondersteuning van hun (minderjarige) adoptiekind bij de zoektocht naar informatie over herkomst en identiteit.

Vanuit de werkgroep willen we garanderen dat alle geadopteerden van deze (financiële) ondersteuning kunnen genieten, ook in het geval adoptieouders hier niet toe bereid zijn.

2. Fiscaal voordeel voor geadopteerden?

Sommige leden waren voorstander van een fiscaal voordeel voor alle geadopteerden in analogie met het fiscale voordeel zoals dat nu van toepassing is voor adoptieouders.

Toch hebben wij ervoor gekozen om een alternatief voorstel in te dienen omwille van volgende redenen:

- Een fiscaal voordeel van 6300€ voor bijvoorbeeld de +/- 8500 Indiase en Koreaanse geadopteerden alleen al zou neerkomen op 53.550.000,00 euro kosten voor de Staatskist.
 - Het lijkt ons weinig kans maken dat de overheid hiermee akkoord zou gaan (in tijden van besparingen op fiscale voordelen allerhande voor zelfstandigen en werknemers)
- Een algemeen fiscaal voordeel zal i.s.m. en met goedkeuring van de **federale minister van financiën** moeten tot stand komen
 - Het lijkt ons **bevorderlijk voor de goedkeuring en uitwerking** van de beleidsvoorstellen als we zoveel mogelijk voorstellen op Vlaams niveau kunnen doen
- Bij een fiscaal voordeel moet de geadopteerde **eerst** de kosten maken alvorens hij ze kan terugvorderen.
 - Hoewel dit voor o.a. volwassen geadopteerden volgens dit voorstel het geval zal zijn, zijn niet alle geadopteerden in de mogelijkheid om deze kosten **zelf** eerst voor te schieten.

3. Fiscaal voordeel voor adoptieouders

Sinds **2009** ontvangen adoptieouders tot **6.300,00 euro** fiscaal voordeel via de **personenbelasting** voor de kosten die zij maken in de **aanloop** naar de adoptie.

Deze kosten zijn o.a.:

- De kosten in het kader van de adoptieprocedure
- 1 reis naar het land van herkomst
- Kosten voor visa

We vinden het een gemiste kans dat het fiscaal voordeel enkel werd toegekend aan adoptieouders. Gezien geadopteerden deze fiscale voordelen **niet zijn toegekend** is dit in strijd met het **gelijkheidsbeginsel**. De adoptie brengt een nieuwe situatie voort waarbij adoptieouders financieel ondersteund worden en de andere betrokken personen, met name de geadopteerde, daarbij **niet** ondersteund wordt. Deze keuze kan beschouwd worden als **discriminatoir**. Dit argument weegt zwaarder door voor de geadopteerde die geen vrijwillige keuze had betreffende de nieuwe situatie waarin hij/zij/hen terecht komt en die voor hem/haar financieel nadelig is.

4. Fonds voor terugreizen en afstammingsonderzoek

Omdat herconnecteren met diens herkomst, ondersteuning bij zoektochten en afstammingsonderzoek kaderen in een **goede zorg voor geadopteerden**, is het cruciaal dat geadopteerden steeds over de mogelijkheden moeten beschikken om **vragen** over hun identiteit, familiegeschiedenis en (in geval van interlandelijke adoptie) cultuur van herkomst te onderzoeken.

Echter zijn **niet alle geadopteerden** financieel bij machte om dit bij meerderjarigheid te doen.

- **Optie 1:** Wij stellen voor dat de **overheid** een bedrag in een fonds voorziet, waarop beroep gedaan kan worden in het geval geadopteerden geen financiële ondersteuning via hun adoptieouders ontvangen, bijvoorbeeld omwille van een breuk tussen geadopteerde en adoptieouders. Objectieve criteria op basis waarvan een ondersteuning gegeven kan worden, zijn hierbij belangrijk (inkomen, gezins- en woonsituatie, plafond voor de tussenkomst, beoordeling door een onafhankelijke commissie, welke kosten gemaakt mogen worden, welke professionele begeleiding bij de zoektocht verwacht wordt, enz.).
- **Optie 2:** Wij stellen voor om toekomstige adoptieouders een bedrag van **3.000 euro** in een **fonds** te laten storten van zodra zij een **contract met een adoptiedienst** aangaan. Bij overlijden van de adoptieouders moet het bedrag dat werd gestort **uitgesloten** worden van **successierechten**. Stakeholders merken hierbij op dat in die situaties waar er een goed contact is en blijft tussen de geadopteerde en de adoptieouders, dit beter kan worden overgelaten aan het adoptiegezin zelf. In meerdere adoptiegezinnen wordt de keuze gemaakt om al voor de meerderjarigheid van de geadopteerde een rootsreis te maken, waardoor het storten van een bedrag op te nemen door de geadopteerde na meerderjarigheid vertragend werkt.
- Het fonds wordt beheerd door de **centrale overheid** via **VCA/Agentschap Opgroeien**
- De geadopteerde kan **éénmalig** een beroep doen op dit fonds.
- Het bedrag is op te nemen in het kader van een **éénmalige zoektocht/terugreis/afstammingsonderzoek**.
- Het initiële bedrag van 3.000 euro zal onderhevig zijn aan **indexering**.
- Het initiële bedrag van 3.000 euro zal vermeerderd worden met **interesten** op het ogenblik dat de geadopteerde het bedrag opneemt.

Onder de **kosten** voor zoektochten, terugreizen en afstammingsonderzoek wordt oa. verstaan:

- DNA-testen
- Inhuren van privé-detectives of organisaties die zich met verwantschapsopsporing bezighouden
- Transportkosten / verplaatsingskosten
 - Vliegtickets
 - Transfers ter plaatse
 - Chauffeur ter plaatse
- Hotelovernachtingen
- Opsporingsmateriaal
 - Drukwerk (flyers, affiches,...)
 - Advertenties in lokale media
- Kosten visum
- Kosten internationaal paspoort
- Tolk
- Lokale gids
- Touroperator
- Terugreizen in groepsverband
- Telefoonkosten naar het land van herkomst
- Taallessen
- Lidmaatschap geadopteerdverenigingen en lotgenotengroepen
- Culturele workshops en studies
- Administratieve kosten binnen België

Deze lijst is niet exhaustief. Afhankelijk van de omstandigheden kunnen ook andere kosten m.b.t. zoektochten en afstammingsonderzoek hieronder vallen.

Voorwaarden:

- De geadopteerde krijgt bij **meerderjarigheid** toegang tot dit fonds in het kader van boven vernoemde terugreis, zoektocht of afstammingsonderzoek. Een uitzondering hierop kan toegekend worden door het VCA, bijvoorbeeld indien er reeds vroeger een hereniging met de geboorte-/eerste ouders plaats vond, bij ziekte of overlijden van een geboorte-/eerste familielid, indien zich een (medische) noodsituatie voordoet waardoor het voor de geadopteerde zijn/haar/hun welzijn noodzakelijk is om een zoektocht/terugreis te doen.
- De geadopteerde kan de kosten van **1 terugreis/ zoektocht** financieren via het fonds
- De **interlandelijk geadopteerde** kan desgewenst, deels of volledig, hiermee ook de kosten voor een **tweede persoon** die hem/haar zal vergezellen tijdens de reis betalen.
 - Geadopteerden hebben ter plaatse **emotionele, psychologische** maar ook **praktische assistentie en ondersteuning** van een **vertrouwenspersoon** nodig. (Cf. Beleidsvoorstellen in het kader van de zorg voor/tijdens/na zoektocht naar herkomst.)
- **In geval van optie 2**, moeten adoptieouders hebben **bijgedragen** tot het fonds **als voorwaarde** voor de geadopteerde om hiervan gebruik te maken
- Men moet kunnen aantonen a.d.h.v. het adoptiedossier, bekrachtiging van de adoptie door de rechtbank of andere officiële documenten **dat de betrokkene geadopteerd** werd.

Knelpunten:

- Dit zal wellicht een probleem vormen voor adopties die plaatsvonden, maar waar desbetreffende documentatie ontbreekt zoals bij een aantal 'vrije adopties'. Wij zien hier geen oplossing voor, maar adviseren om hier verder (juridisch) onderzoek naar te voeren.

- In geval van optie twee, kan een fonds met een bedrag dat pas na meerderjarigheid kan worden opgenomen, vertragend werken. Waar er een goede verstandhouding is en blijft tussen geadopteerde en adoptieouders, lijkt deze optie de zoektocht eerder te vertragen en administratief onnodig complex te maken. Stakeholders (zowel geadopteerden als adoptieouders) geven ook aan dat dit voorstel te sterk vertrekt van de aanname dat er geen goede verstandhouding meer zal zijn en dat adoptieouders hierin zelf geen verantwoordelijkheid kunnen of willen opnemen.

5. Retroactiviteit m.b.t. reeds gehomologeerde adopties

Daar het fiscale voordeel voor adoptieouders **in voege ging in 2019**, adviseren wij deelname aan het fonds met **terugwerkende kracht** voor adoptieouders die **vanaf 2019** adopteerden.

- De betrokken adoptieouders zal gevraagd worden een **vrijwillige bijdrage** in het fonds te storten.
- Zij moeten erop gewezen worden dat het kind **geen gebruik** zal kunnen maken van het fonds, indien zij deze bijdrage weigeren.

Voor volgende geadopteerden en adoptieouders is deelname aan het fonds met terugwerkende kracht niet langer mogelijk:

- Voor adoptieouders die reeds **voor 2019** adopteerden en waarvan het kind voor 2019 in België **arriveerde**.
- Voor adoptieouders die inmiddels een **meerderjarig** adoptiekind hebben.
- Voor volwassen geadopteerden waarvan de adoptieouders inmiddels **overleden** zijn.
- Voor volwassen geadopteerden die **de band** met de adoptieouders **verbroken** hebben.

➔ **Voorstel:** Voor deze groep stellen wij een **éénmalig fiscaal voordeel** voor in lijn met het fiscale voordeel dat van kracht is/was voor adoptieouders vanaf 2019. Cf. het volgende punt: 5. Fiscaal voordeel voor volwassen geadopteerden.

6. Fiscaal voordeel voor volwassen geadopteerden

Volgens het **gelijkheidsbeginsel** hebben ook **volwassen geadopteerden** recht op financiële ondersteuning bij terugreizen, zoektochten en afstammingsonderzoek.

In lijn met het fonds waar recent geadopteerden zich op zullen kunnen beroepen stellen wij voor om:

- Een éénmalig fiscaal voordeel van 3.000 euro toe te kennen.
- Dit bedrag kan forfaitair toegekend worden of aan de hand van effectief gemaakte kosten (facturen, bonnetjes, aankoopbewijzen)
 - Er zal duidelijke informatie verstrekt moeten worden aan de geadopteerde en zijn medereizigers indien dit het geval is.
 - De geadopteerde moet goed op de hoogte zijn om aankoop-en betaalbewijzen goed te bewaren volgens de regelgeving van de FOD Financiën.

Voorwaarden:

- Indien men **reeds gebruik** heeft gemaakt van het fonds kan men **geen** gebruik meer maken van de fiscale aftrek.
- Indien de adoptieouders **weigerden** te participeren in het fonds voor adopties vanaf 2019.